

VERSLAG INNOVATIEPLATFORM

School van de toekomst – workshops 4 oktober

'Een school van de toekomst, op zoek naar een leeromgeving voor competentieontwikkeland onderwijs' - workshops 4 oktober 2011 - VAC Leuven

Introductie:

De workshops van het innovatieplatform, volgend op de kick-off van 31 mei 2011 hebben 3 doelstellingen:

1. Met betrekking tot het thema van de betreffende workshop de minimumvereisten/criteria definiëren waaraan een case/voorstel/offerte zal worden beoordeeld binnen de innovatieve aanbestedingsprocedure.
2. Verder helder krijgen waar binnen de school van de toekomst de echte innovatief onderscheidende aspecten zitten in vergelijking met de huidige situatie en dit m.b.t. het thema van de workshop.
3. Tussen de aanwezige stakeholders en geïnteresseerden verdere netwerkvorming stimuleren in functie van het kandideren van scholen/het vormen van een consortium voor het opmaken van een offerte binnen de procedure van innovatief aanbesteden.

Thema workshop 1 (4/10 VM): Competentieontwikkeland onderwijs en de impact op de leerkrachten en de leerlingen/visie op leren en de verandering in rol van de leerkrachten en de leerlingen.

Thema workshop 2 (4/10 NM): De brede schoolomgeving.

Situering van de workshops in globaal traject:

Op 25 oktober worden workshop 3 en 4 georganiseerd waarbij de focus enerzijds zal liggen op architectuur en schoolgebouw (flexibiliteit, aanpasbaarheid, ...) en anderzijds op ICT.

In de loop van de maand november volgt dan de effectieve oproep naar kandidaatscholen die wensen in te stappen als pilootproject in het innovatieproject "Een school voor de toekomst".

De selectie van de pilootprojecten (een drietal) gebeurt nog voor het einde van het jaar. Volgens het principe van innovatief aanbesteden worden de geselecteerde pilootprojecten vervolgens 'aangeboden' aan de aanbodzijde: bedrijven, kennisinstellingen, ... enz.

Tijdens deze werksessie krijgen schoolbesturen, directies en leraren van het basis-, het secundair - en het hoger en het volwassenen onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs de kans om hun eigen visie over hun school van de toekomst kenbaar te maken.

Uit de voorstellingsronde blijkt dat de veertigtal deelnemers uit de diverse onderwijsniveaus komen. Het zijn veelal schooldirecties en enkele mensen van ondersteunende diensten en koepelorganisaties. Het valt op dat heel wat van hen spontaan melden dat ze bezig zijn met het uitwerken of opstarten van competentieontwikkeland onderwijs en/of concrete innovatie- of bouwprojecten.

I. Workshop 1: de nieuwe rol van leerkracht en leerlingen/ visie op leren

Doelstelling

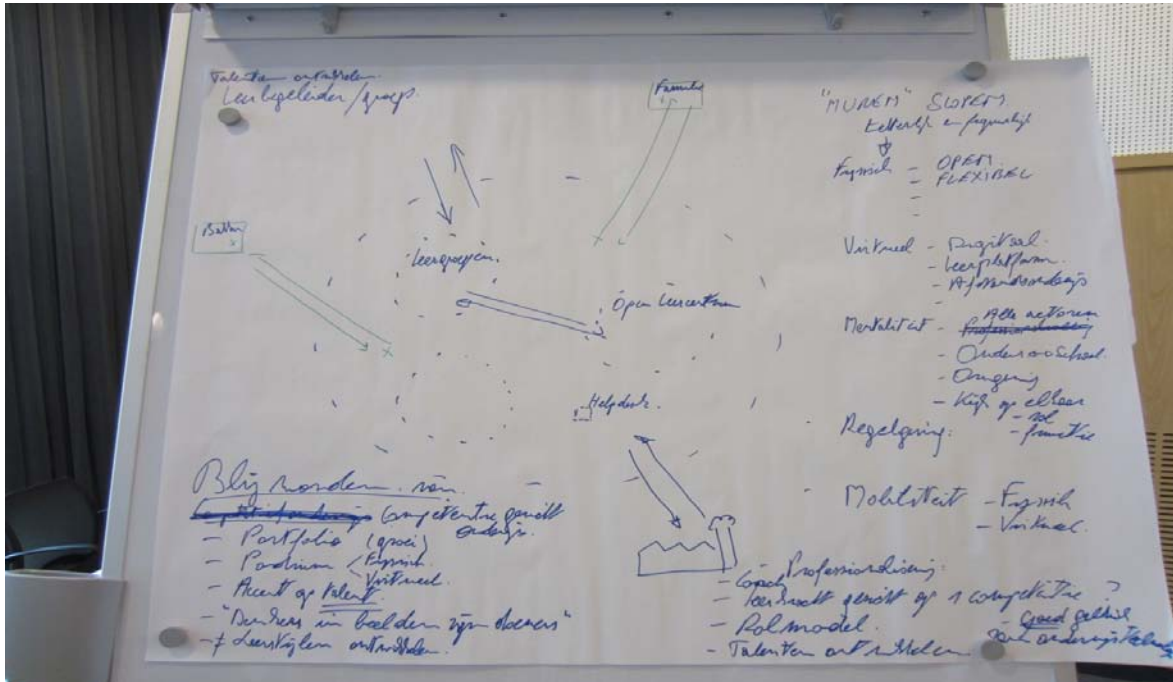
- ❑ Deelnemers krijgen de gelegenheid om heel open en creatief over opstelling, relaties en rol van leerlingen en leerkrachten in de school van de toekomst na te denken

Methode

- ❑ De deelnemers zitten per 4 à 5 aan tafel.
- ❑ De opdracht van elk groepje is een 'beeld' te maken van een klas/groep/leergebeuren in de School van de Toekomst op één moment, binnen het verloop van een dag of op basis van een overzicht van een week, maand, jaar,...
- ❑ Elk groepje beschikt over grote flaps, verschillende blanco A-4's, gekleurde stiften en enkele balpennen. Ze kunnen (bij wijze van voorbeeld) gewoon een tekening maken van een 'typische leersituatie', maar ook een lesvoorbereiding van een leerkracht voor een dag, een agenda invullen van een leerling, een kort week-, maand-, jaarwerkprogramma opstellen,...
- ❑ Uit het beeld moet blijken hoe leerkrachten en leerlingen zich gedragen en zich tot elkaar verhouden en hoe het leren plaatsgrijpt. Merk op: het is natuurlijk onmogelijk om dit in één beeld te vangen maar het beeld zou minstens een aantal typische zaken voor een competentieontwikkelen leeromgeving van de toekomst moeten weergeven.
- ❑ Leidende vragen:
  - wat speelt er zich af? Wat zien we gebeuren?
  - Hoe wordt er geleerd? Leerstijl?
  - Hoe verhouden leerkrachten/leerlingen zich?
  - Waar bevindt zich de leerinhoud (dragere)?
  - Hoe wordt er geëvalueerd?
  - Welke werkvormen worden er gebruikt?
  - Rol ouders?
  - Professionalisering leerkrachten?
  - Virtuele omgevingen?

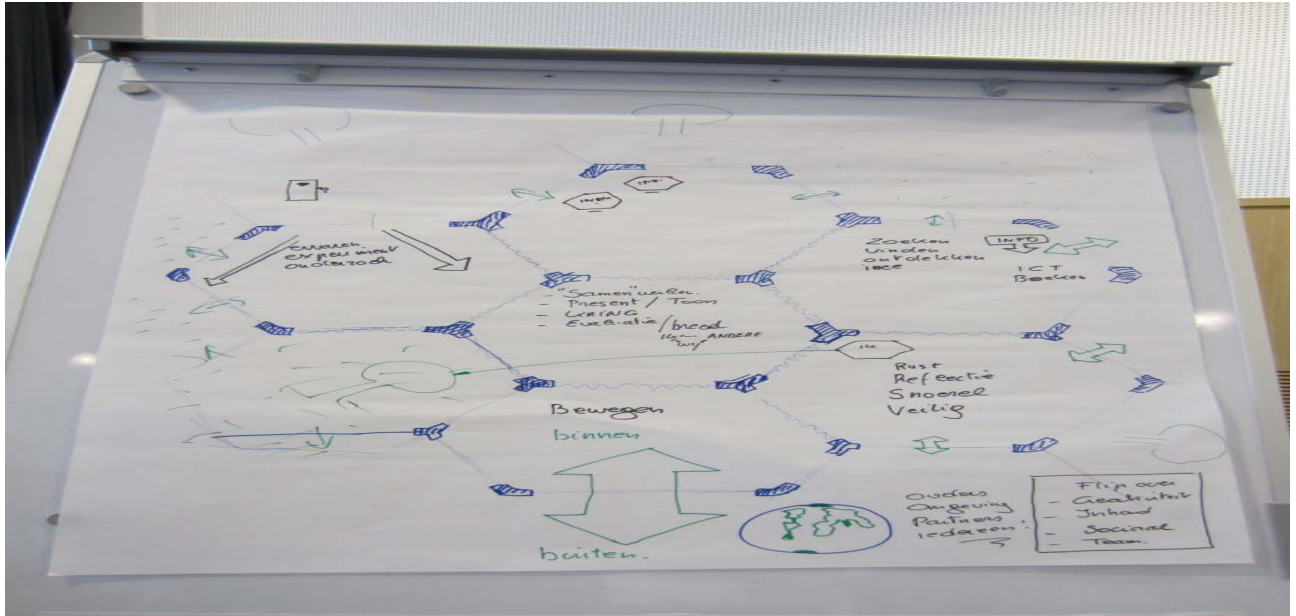
De verschillende groepen lichten nadien plenair hun eigen resultaten toe. We vatten kort de voornaamste elementen samen.

groep 1: ('muren slopen')

- Rode draad: muren slopen (letterlijk en figuurlijk)
  - muren niet enkel binnen de school maar ook de buitenmuren
  - relatie met de buitenwereld uitbouwen: vb. industrie, de bakker,...: echte wisselwerking uitbouwen, vb. niet enkel bezoek aan bakker maar ook bakker binnen school halen om expertise te delen met leerbegeleider. Leerkrachten, leerbegeleiders zijn ook 'lerenden'.
  - fysisch muren slopen: klas/school opentrekken, ruimtes flexibel maken, niet meer vertrekken van 'de klas', aangepast meubilair,...
  - virtueel gaan werken, belang van ICT vb. afstandsonderwijs,...
  - muren slopen in alle 'hoofden': ouders- school, wie welke rollen?,...
- Belang van talenten te ontwikkelen, niet enkel kennis
- School heeft geen klassen, maar leergroepen
- Leerlingen moeten blij worden van competentieontwikkelen onderwijs: portfolio waarin In zijn vooruitgang kan zien (een podium: fysiek of virtueel), 'accent op talent'
- M.b.t. leerkracht: Belang van de juiste competenties/ professionalisering (Is leerkracht gewapend om nieuwe onderwijsvormen over te brengen?: Specifieke competenties vb. goed gebruik van onderwijstechnologie)
  - Ook hier talentontwikkeling!
  - Overgang van vakleerkrachten naar leerbegeleiders in secundair (link basisonderwijs)
  - Leerkracht als coach, ook rolmodel

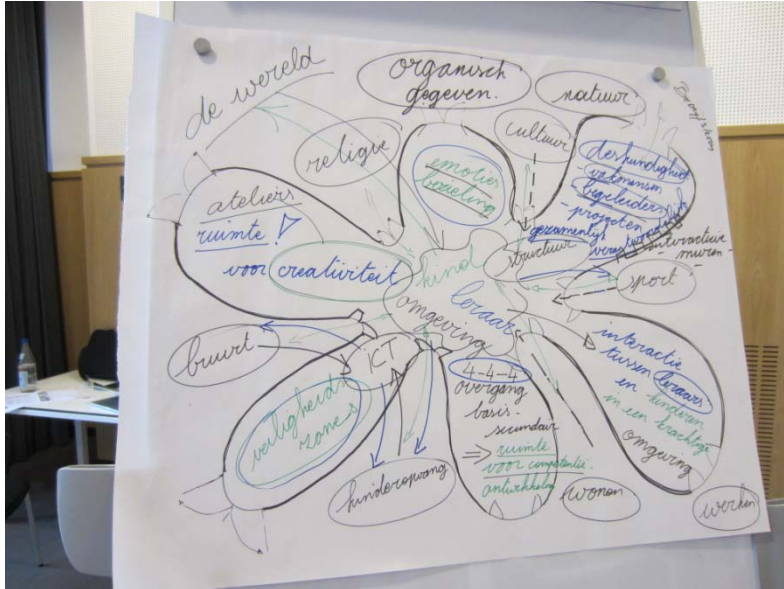
Groep 2 (honingraatmodel-bijenkorf-school)

- geen architecturaal model
- vertrokken van meest innovatieve vorm van onderwijs: kleuter
- kern/centrum: plaats om samen te werken, te tonen/presenteren, de kring, plek om 'breed' te evalueren
- verschillende 'hoeken'/'ruimtes'
  - ruimte om te ervaren, te experimenteren, te onderzoeken
  - ruimte/plek om te zoeken, te vinden, te ontdekken met behulp van info, boeken, ICT,...
  - ruimte voor rust-reflectie - 'veiligheid': kan eventueel ook door portfolio, maar ook buiten, rustig hoekje,...
  - verbinding buiten-binnen: zeer open voor ouders, partners, buitenwereld
  - belang van 'bewegen': binnen en buiten
- concrete werking:
  - doorbreken van elke leerkracht zijn klas en uur: aangepaste arbeidsorganisatie: leerlingen maken eigen rooster, weten wie wanneer beschikbaar is en volgen eigen traject
  - aanbod wordt in middelste kring voorgesteld en lln. kunnen eigen traject volgen
- belang van degelijke teamwerking en professionalisering
- 'Breed evalueren': zeer diverse vormen
  - wie? (leerkracht, leerling zelf, medeleerlingen, externen, team,...)
  - wat?: pad, proces en uitkomst
  - hoe?: géén punten, kwalitatieve feedback over proces, nadruk op talenten, feedback over pad en uitkomst, mondeling/schriftelijk, ook in groep (vb. in kring lln. elkaar feedback laten geven over ervaringen, op die manier krijgen kdn. ook zicht op waar ze goed in zijn,...
- ICT kan ook ondersteunend zijn in dit model/bij deze vorm van evaluatie ('ICT hoeft geen

cijfertabel te zijn')

Groep 3 (lobbessysteem – organisch model)

- Essentie van de lobben: er is veel plaats voor interactie met buitenwereld
- Huidige structuren niet aangepast aan competentieontwikkend onderwijs (o.a. voorstander van systeem 4-4-4 i.p.v. 6/6)
- Samenspel ll.-lkr.-omgeving zijn zeer belangrijk, school in de omgeving (weg van hyperindividualisme)
- Brede school: interactie/samenwerking met religie, cultuur, kinderopvang, buurt...
- Krachtige leeromgevingen creëren waar kinderen door de omgeving alleen al geïnspireerd worden
- Referentiekader leerkrachten is erg belangrijk, bijgevolg ook professionalisering
  - Veel stielkennis nodig
  - Combinatie vakkennis en begeleider
- Leerbegeleiders kunnen ook buiten de school
- Veiligheidszones inbouwen: tot rust komen van belang voor ll. en lkr., niet enkel fysiek ook mentaal, op vlak van vertrouwen
- Focus op creativiteit bij ll. en lkr. (minder vastleggen in eindtermen/leerplannen)
- Ervaringsgerichte zones
- Leerkachtenkamer: hart van de school
- Toch belang van groep (peer group, hoeft niet leeftijdsgebonden te zijn) en persoon waar ze altijd terecht kunnen (vraag naar klasgroep) voor lln. niet onderschatten

Opmerkingen op voostel 4-4-4:

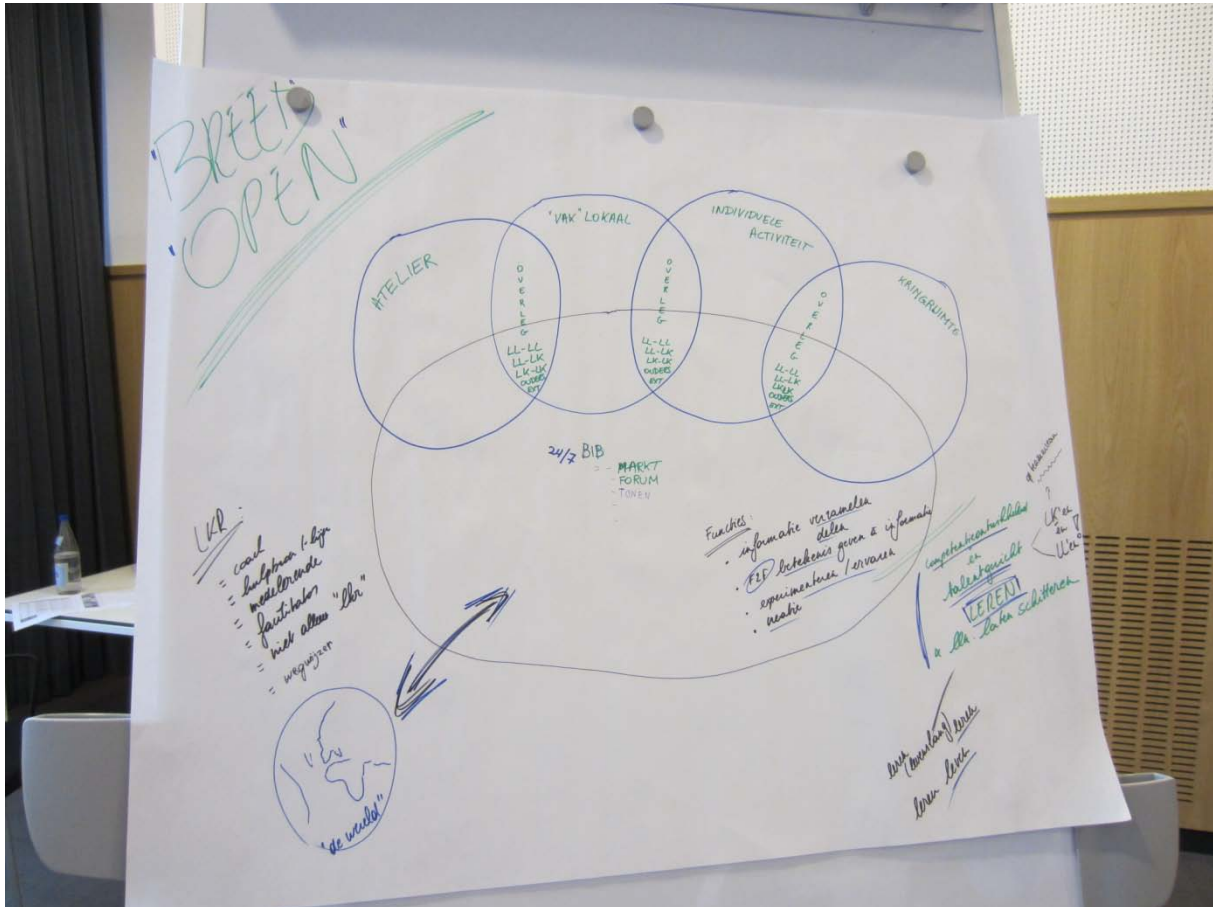
- Ook nadelen, extra overgang
- Campusede: ook wel voordelen om er als ll. door te stromen van 2,5 tot 18, niet telkens van omgeving veranderen loopt er door (blok van 4 of 6 is voor ll. niet belangrijk, wel voor

organisatie).

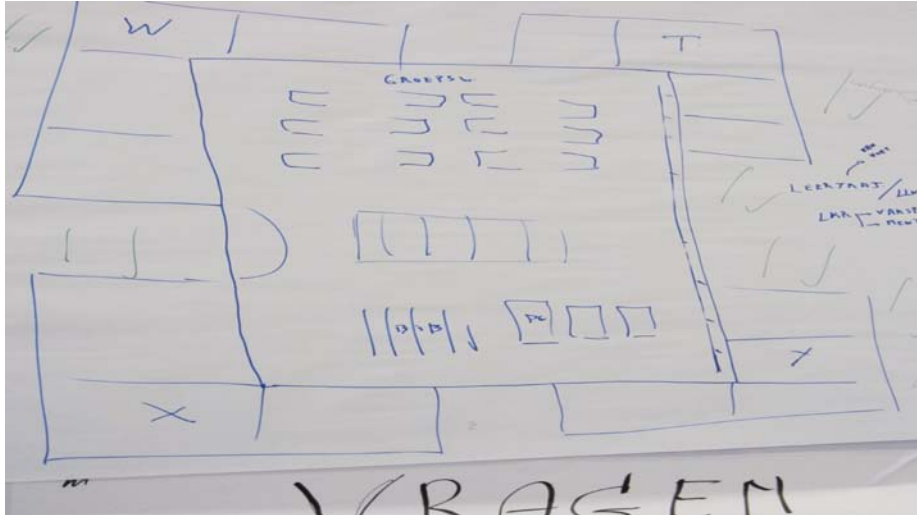

Groep 5 ('olympische ringen')

- Grote ruimte waar veel dingen gemeenschappelijk zijn (BIB, markt, toonzal):
  - ook toegankelijk voor mensen/organisaties buiten school
  - functies: om info te verzamelen en uit te wisselen, betekenis te geven aan informatie, te experimenteren, te ervaren, te creëren,...
- Kleiner lokalen daarrond:
  - Vakruimten, specifieke ruimtes (vb. voor ateliers, voor individueel werk, voor kringactiviteiten)
  - Ook tussenruimten voor overleg (tussen lln. , ll.-lkr., team, met ouders, externen,...)
- Centraal staat de leerling:
  - alles wat hij nodig heeft, staat rond hem
  - hoe ouder hoe meer eigen initiatief (in basisschool leren lln. hoe ze alles moeten kunnen gebruiken)
- Leerkracht is facilitator, wegwijzer, ook leerder,...
- Uitgangspunt: competentieontwikkend en talentgericht leren (van ll & lkr): lln. Laten schitteren
- Leren leren belangrijk i.f.v. leren levenslang leren, leren leven

Groep 6 ('plattegrond')

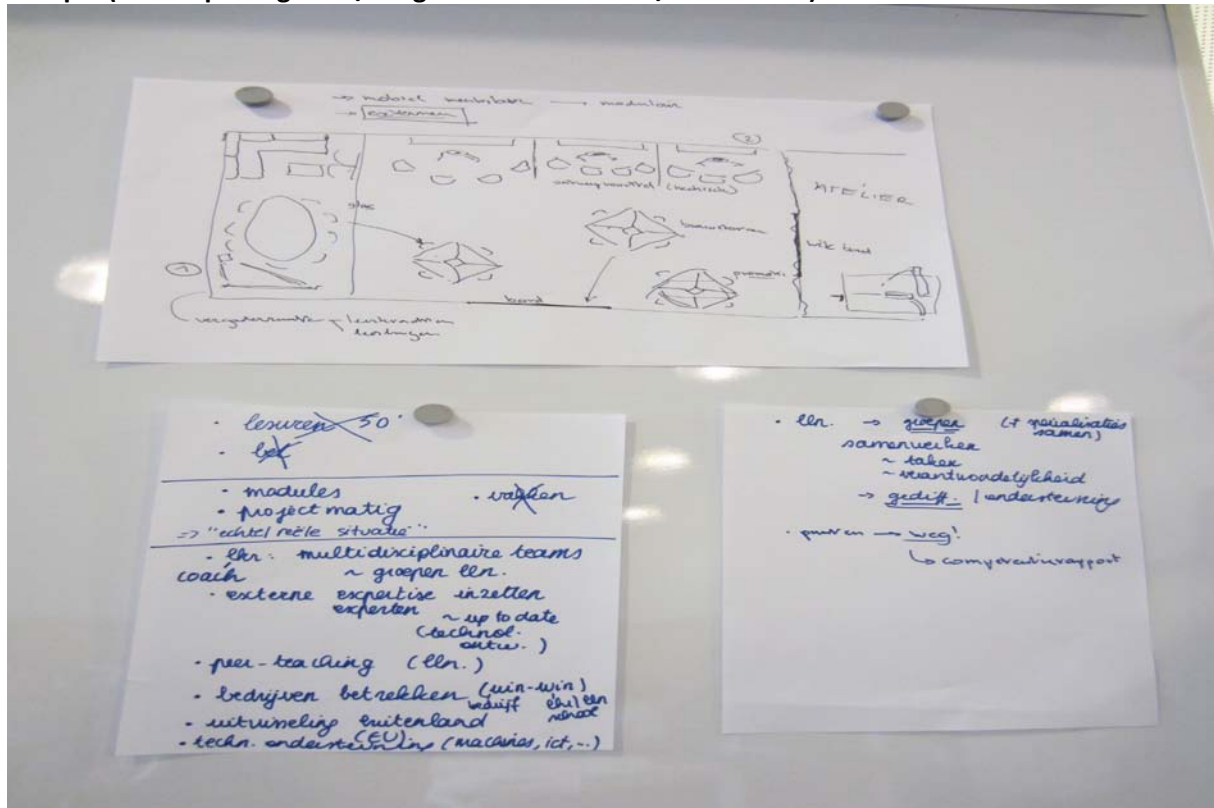

- Gemeenschappelijke ruimte in het midden waarin dingen in groep kunnen gebeuren (kan ook 1 gebouw zijn, plek op campus)
- Rond de ruimte liggen vakspecifieke ruimtes vb. wetenschappen, talen, ...
- De leerling krijgt een reeks opdrachten en gaat zelfstandig aan het werk en op zoek naar de juiste informatie, hij/zij zit niet meer in klasgroep. Hij krijgt wel ook vakoverschrijdende opdrachten en groepsopdrachten.
- Leerkrachten: zitten in de vakclusters en/of begeleiden, doen aan mentoring (= wegwijzen, motiveren, porren, ondersteunen, begeleiden,...).
- ICT aanwezig
- stille ruimtes voor individueel werk
- plaatsen voor samenwerking
- 's morgens instructiemomenten
- werken met projecten
- mix van lln. met verschillende leeftijden, tempo(vb. ook gepensioneerden)
- wereld binnen brengen maar ook naar buiten gaan, ook aantal projecten buiten school, "schooloverschrijdend" met bedrijven, instellingen, ...
- Idee van hoekenwerk uit het kleuteronderwijs, maar dan in het 'groot'
- Idee van 'shoppen' en kennis sprokkelen
- Bedenkingen en opmerkingen:

Enkele opmerkingen bij plenaire bespreking:

- kan in huidige schoolgebouwen, geen grote infrastructuurwerken nodig
- Kanttekening: hoe al die trajecten 'managen', ICT-systemen? , iedere ll. hun trajectbegeleider (belang van peergroup?)
- Professionalisering leerkrachten, andere competenties nodig, ook ondersteunend team (vb. projectmanagers eventueel buiten school zoeken)

Groep 7 ('kleine plattegrond'/'weg met de schoolbel'/'teamwerk')

- Afstappen van schoolbellen, aparte vakken, lkr met een klas,...
  - Loskomen van bel/structuur (storend in projectwerk)
- Opmerking: niet alle lln. zo leergierig, vaak ook schoolmoe
- Project: mini-onderneming/leeronderneming: evenementenbureau
  - Klant komt met vraag vb flessenopener om uit te delen
  - Start proces: vergadering – verslag – brainstorm- planning - ontwerp (smartboards)- - realisatie
  - ander groepje dat PR volgt kan ondersteuning geven
  - taalleerkachten die kunnen helpen met vb. mail
- Multidisciplinaire teams, ook aangevuld met experten uit maatschappelijk veld,..
- Peerteaching, lln kunnen van mekaar leren, laten uitleggen wat ze gevonden hebben vb. mbt verschillende materialen voor sleutelhanger
- Belang van het betrekken van bedrijven vanuit win-win situatie, meer wisselwerking krijgen,
- Uitwisseling met buitenland: scholen of bedrijven
- ICT in functie van noden, niet zomaar tablet,..., ook ondersteuning nodig
- Belang van in groepen te werken ook met verschillende competenties,maar ze moeten dat leren, gaat niet vanzelf
- Evenwicht: groepen – individu
- Evaluatie: weg met punten, een competentierapport, inschakeling van externen

Opdracht 2: selectiecriteria selecteren

Doelstelling

- ❑ Zicht krijgen op welke aspecten de deelnemers met betrekking tot een veranderende rol en opstelling van leerlingen en leerkrachten én de visie op leren cruciaal achten om écht te kunnen spreken van een innovatieve leeromgeving voor competentiegericht onderwijs

Methode:

- ❑ Elke deelnemer schrijft op een grote post-it het criterium dat hij/zij het meest relevant vindt voor de selectie van de scholen.
- ❑ Als iedereen klaar is, vraagt de facilitator een eerste aspect (maak een voldoende grote plaats op de muur vrij) aan een deelnemer. Wordt opgehangen, even toegelicht, vragen wie dit nog heeft, clusteren en zonodig proberen een goede globale omschrijving te vinden.

Inhoud van de post-its, geclusterd weergegeven:

m.b.t. lerende centraal stellen:

- Als uitgangspunt lerende, leernood centraal staat dan moet aangetoond worden hoe ICT/vernieuwing daartoe bijdraagt: ICT als middel niet als doel
- Teaching-concept: leer(der)-gericht
- Leerling gericht zijn: persoonlijk leertraject, organisatorisch, vakinhoudelijk, socio-emotioneel
- Leerling gericht = leerling staat centraal zowel individueel als in (peer)groep
- Leerder-gericht zijn: traject- idee, trajectbegeleiding
- Scholen moeten onderwijs op maat aanbieden: differentiëren naar inhoud, niet enkel qua timing, hoeveelheid

m.b.t. het 'soort' leren:

- Interactief leren (ll.-ll., ll.-lkr., lkr.-lkr.,...) hoe ze dat zien gebeuren (ervaringsgericht)
- Leren levenslang leren, m.a.w. leren is niet schoolgebonden
- Leren "levenslang leren", ruime competenties (onbekende beroepen)
- fundamenteel leren = ervaringsgericht

m.b.t. evaluatie

- leren om te kunnen, niet om punten te halen: evaluatiesysteem aanpassen, criteria ipv punten (portfolio)
- Procesevaluatie/permanente evaluatie: punten elimineren, hamvraag: zijn competenties bereikt?

m.b.t. focus op competentie-ontwikkeling/ talentbenadering:

- Kinderen en team de kans geven om eigen talenten/competenties te ontwikkelen, te ontdekken
- Toekomstvisie gericht op competentieontwikkend onderwijs
- Competentie teamwerk
- Sterktes uitspelen: talentbenadering (podium), gebruik van portfolio vertrekpunt/visie

m.b.t. (professionalisering/rollen) leerkrachten:

- professionalisering van leerkrachten!: nieuwe opdrachten uitvoeren gaat niet vanzelf
- professionalisering van directie, team (team dat ervoor willen gaan): over verschillende soorten leren, trajectbegeleiding, studiemateriaal/opdrachten met inzet van nieuwe media,...
- leerkrachten moeten durven loskomen van dat waar ze aan vastzitten, leerkracht als coach moet vrijheid krijgen, ruimte, begeleiding, (mediageletterdheid van leerkrachten!)
- competenties van leerkrachten ontwikkelen, nascholing (opm.: mogelijkheden onderzoeken van hoe leren bij leerkrachten 'walk the talk', vb. leerkracht en leerling samen in stage vb. win-win situatie)
- professionalisering maar niet de klassieke navormingsplan (effectiviteit?)
- professionele en gemotiveerde leraars/mentoren, begeleiders
- professionalisering van leraren met verschillende opdrachten om adequaat in te kunnen spelen op de noden van de lerende (vakleraar, leerlingbegeleider, projectbegeleiders...)
- coaching (Ik-ik-dir)
- flexibele houding van onderwijzend, ondersteunend, begeleidend personeel

m.b.t. link buitenwereld:

- slopen van muren ook met buiten-wereld
- samen school maken met ouders buurt, team
- externe partners (bedrijven, organisaties, instellingen,...) waarmee je kan en wil werken: onderzoeken van een win-win situatie zijn vb. opleiding, up to date materiaal
- duurzame relaties op lange termijn met externen

m.b.t. infrastructuur

- grote flexibele ruimtes
- technologiebeleid
- ruimte om te experimenteren, om dingen te "doen", 'leerlabo'
- goede infrastructuur: uitnodigende infrastructuur in ICT en ook gebouw, omgeving, school,...
- degelijke infrastructuur

andere:

- faciliteren moet gebeuren door regelgeving
- zelfsturende school ook verantwoordelijk voor kwaliteitsbewaking
- welbevinden is cruciaal voor alle betrokkenen directie, leerkracht, leerlingen

Conclusie facilitator: De klassituatie doorbreken lijkt niet het meest cruciale criterium, wel de rol en de competenties van de leerkracht om die transitie te maken. Wil men echte vernieuwing realiseren en 'muren slopen' zijn het engagement, de visie en de professionalisering van het schoolteam van cruciaal belang.

II. Workshop 2: de brede schoolomgeving

De brede schoolomgeving: toelichting bij theorie en praktijk

<p>Doelstelling</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ een opstap bieden voor een gesprek in groepen over relevante aspecten voor een competentiegerichte leeromgeving vanuit het concept 'brede school'
<p>Methode</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ twee presentaties: <ul style="list-style-type: none"> ○ een eerder theoretische, beschouwende over het concept van 'brede school' (door Lia Blaton en Veerle Ernalsteen van Steunpunt Diversiteit en Leren) ○ een praktijkverhaal van de directeur van de brede school Het Keerpunt in Antwerpen, Luc Lamote

De twee presentaties gaven een duidelijk beeld van wat onder het concept 'brede school' valt en hoe dat op verschillende manieren concreet vorm krijgt. Op die manier gaven ze input en inspiratie voor de groepsbesprekingen achteraf.

De slides vind je terug op de website innovatiefaanbesteden.be (onder lopend project: een school voor de toekomst, bij 'documenten'). Voor meer info, zie ook: www.diversiteiteleren.be, www.vlaanderen.be/bredeschool en <http://www.bredeschoolhetkeerpunt.be/>

Werksessie 2: 'klaverblad'-oefening

<p>Doelstelling</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ Zicht krijgen op welke aspecten binnen het concept van brede school prioritair zijn voor het ontwikkelen van een competentiegerichte leeromgeving in de toekomst
<p>Methode</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ Op elke tafel ligt een flap met een groot klaverblad op getekend met in het hart 'school'. Het klaverblad heeft minstens 5 blaadjes, getiteld: 'culturele actoren', 'bedrijven', 'andere kennisinstellingen', 'sport en recreatie' en 'sociale instellingen'. Er moet zeker de mogelijkheid zijn om nog blaadjes toe te voegen. ❑ Opdracht voor de groepjes: "Bekijk alle mogelijke verbindingen die je binnen het 'brede school' concept kan leggen/hebben in functie van het creëren van een competentiegerichte leeromgeving. Omschrijf voor een aantal van de mogelijke samenwerkingsverbanden of relaties (en je hoeft ze echt niet allemaal te beschouwen) heel precies waaruit een mogelijke samenwerking kan bestaan (bv. wijkbibliotheek in de school plaatsen, podiumkunstenzaaltje in de school, gebruik maken van een productievloer van een bedrijf,...). Ze noteren die in het klaverblad

Doel: zicht krijgen op welke aspecten...

Er werden heel wat voorbeelden op de flappen geschreven:

- Culturele actoren:
  - Bv. In stadsschouwburg, kunstproject en musicals met professionele kunstenaars
  - Activiteiten met creatievelingen uit de buurt
  - Kunstenaar in de klas
  - Theatergezelschappen en –verenigingen
  - Academies en conservatoria (dans, woord, muziek, beeld)
  - Musea
- Andere kennisinstellingen
  - studenten hogeschool
  - andere scholen
  - scholen in het buitenland
  - Centra VolwassenOnderwijs
  - Basiseducatie
  - Deeltijds KunstOnderwijs
  - Vzw Djapo
  - Universiteiten (juniorcollege: prof voor de klas)
  - Nascholing
  - Technopolis
  - Vormingscentra
- Sociale instellingen
  - Inburgering
  - Taal
  - Ouderparticipatie
  - Opvang na de schooluren
  - Intergenerationeel project: studenten – woon- en zorgcentra
  - Huis van het Nederlands
  - Wijkgezondheidscentrum
  - Bejaardentehuis
  - Samenlevingsopbouw
  - Seniorenclubs
  - GOK
  - Huiswerkklassen
  - Kind & Gezin
  - Buurtcomité's (gezamenlijk feest)
  - Asielcentra
  - Levanto
  - Vitamine W
  - Vb. school ontwikkelt infrastructuur voor gehandicapten sector en Iln. Maken kennis met die sociale instelling
  - Broederlijk delen, solidariteitsweek

- Bedrijven
  - jobbeurzen
  - stages
  - projecten aanbrenen
  - mee praktijklokaal inrichten
  - ICT-bedrijven richten PC-lokalen in
  - buurtwinkels
  - Oxfam
  - externe experten
  - opmerking.: voordeel voor bedrijven kan divers zijn: ‘imago’, ‘werkkrachten, ecologie,...
- Sport en recreatie
  - sportverenigingen: basket, voetbal,...-initiatie
  - cirkusschool
  - speelpleinwerking
  - jeugdbewegingen
  - sporthal en cafetaria openstellen
- andere
  - steden en gemeenten (voor regie en centen?)
  - andere scholen
  - leerlingen ! (niet als klant, echt als partner)
  - opvang na de schooluren
  - opmerking: belang van netwerking/coördinatie: inspirator/ facilitator van belang!
  - politie
  - preventiediensten
  - ‘kerken’

Plenaire bespreking:

De voornaamste elementen die bij de bespreking aan bod kwamen waren de volgende:

- Veel voorbeelden van goede relaties, maar op zich gaat het in essentie over het open karakter van de school, het ingaan op opportuniteiten die zich voor doen en het actief op zoek gaan naar opportuniteiten.
- School hoeft niet in het midden te staan, ze heeft ‘plaats’ in het netwerk: netwerk-idee!
- Er moet niet enkel of vooral gekeken worden naar georganiseerde ‘instellingen’, het kunnen even goed ‘informele’ samenwerkingen zijn met individuen, groepen, buurten,...
- Het is belangrijk dat er een win-win relatie wordt uitgebouwd: garantie voor plezier!
- Belang van continuïteit/duurzaamheid.
- Er wordt ook benadrukt dat een brede school een evoluerend gegeven is, het moet groeien en is dan ook nooit ‘af’.
- Ook internationale samenwerking kan zeer boeiend zijn in dit perspectief.
- Brede school is deel uitmaken van de gemeenschap.
- Ook belangrijk bij het starten van infrastructuurplannen om eerst degelijke omgevingsanalyse te doen en “sectoroverstijgend masterplan” te maken.

- Het gaat over ontmoeting /kruisbestuiving.
- Idee ook van de 'onthaaste school': ruimte en tijd voor samen leren en leven.
- Wanneer is 't een 'projectje' en wanneer 'brede school'? Belangrijk lijkt toch wel het duurzame karakter. Het gaat niet over ad hoc activiteiten, individuele initiatieven. Het kan uiteraard wel daaruit vertrekken.
- Nog veel mogelijk door bruggen tussen kennisinstellingen en scholen.
- Brede school enkel in stedelijke context? Essentie is om op zoek te gaan naar maatschappelijke rol waar te maken. Dit kan in een plattelandcontext evenzeer. Er kunnen andere opportuniteiten zijn, maar daarom niet minder.
- Brede school: er wordt buiten de school gezocht, maar de school moet ook intern ook open zijn, een lerende organisatie zijn. De 2 sporen zijn belangrijk.
- Belang van ICT in dit verhaal: instrumenteel, wifi. Architecturale impact wellicht stuk groter. Er wordt anderzijds gewaarschuwd belang van ICT niet te onderschatten gezien recent onderzoek het belang van ICT voor het welbevinden van leerlingen secundair onderwijs bevestigde. Er wordt opnieuw gewezen op het belang van de competenties van leerkrachten op dit terrein.

Conclusie door facilitator m.b.t. de selectiecriteria voor de scholen: We kunnen vragen naar visie op hoe de scholen werken met de bredere omgeving en vragen hoe ze dat concreet implementeren. De concrete situaties verschillen immers erg. De concrete relaties/samenwerkingen zijn van ondergeschikt belang, de wil en het engagement om naar opportuniteiten te zoeken, en erop in te gaan is cruciaal.